

Siyavuş KƏRİMİ
Xalq artisti, professor
Şirzad FƏTƏLİYEV
AMK-nın müəllimi
Məmmədali MƏMMƏDOV
Laboratoriya müdiri

ZURNA MUSİQİ ALƏTİNDƏ TƏKMİLLƏŞDİRMƏ İŞİ

Açar sözlər: zurna, alətin hissələri, səs diapazonu, üçbucağın sahəsi

Zurna musiqi alətinin hissələri aşağıdakılardan ibarətdir:

Şəkil №1

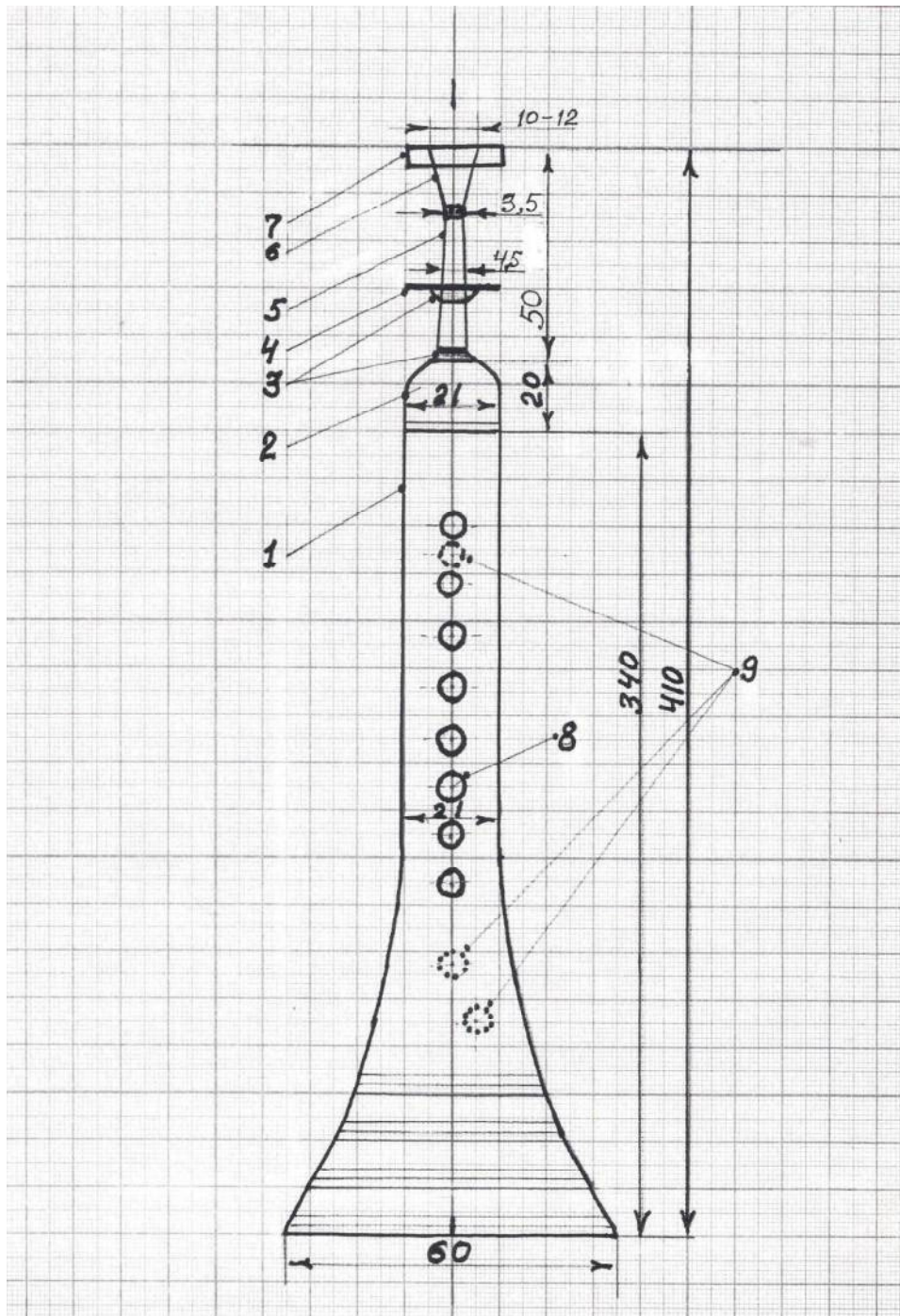
1. Gövdə
2. Səs tənzimləyicisi (beçə, maşa)
3. Milin oturacaqları
4. Tağalaq
5. Mil (səs ötürücü)
6. Səs mənbəyi (qamış və ya plastik)
7. Səs mənbəyinin qoruyucusu (qapaq)
8. Üz not dəlikləri
9. Zurnada arxa not dəlikləri

Zurnada səs diapazonu birinci oktavanın fa diyez səsi ilə başlayır və 3-cü oktavanın lya səsi ilə bitir. Nəfəs aləti olan zurnanın gövdəsi arxasında açılmış əlavə “a” və “b” dəlikləri yenidir və onlar birinci oktavanın (sol, sol diyez və lya) səslərini verməklə ifaçıya yardımçı olur (şəkil № 2). Beləliklə, alətin səs diapazonu 2 oktavadan yuxarıdır. Bu o deməkdir ki, alətdə xromatik səslənmədə temperasiyalı səs sisteminə uyğun olaraq 27 səsi sərbəst şəkildə götürmək mümkündür.

Təkmilləşmiş zurna musiqi aləti aşağıdakı materiallardan hazırlanır:

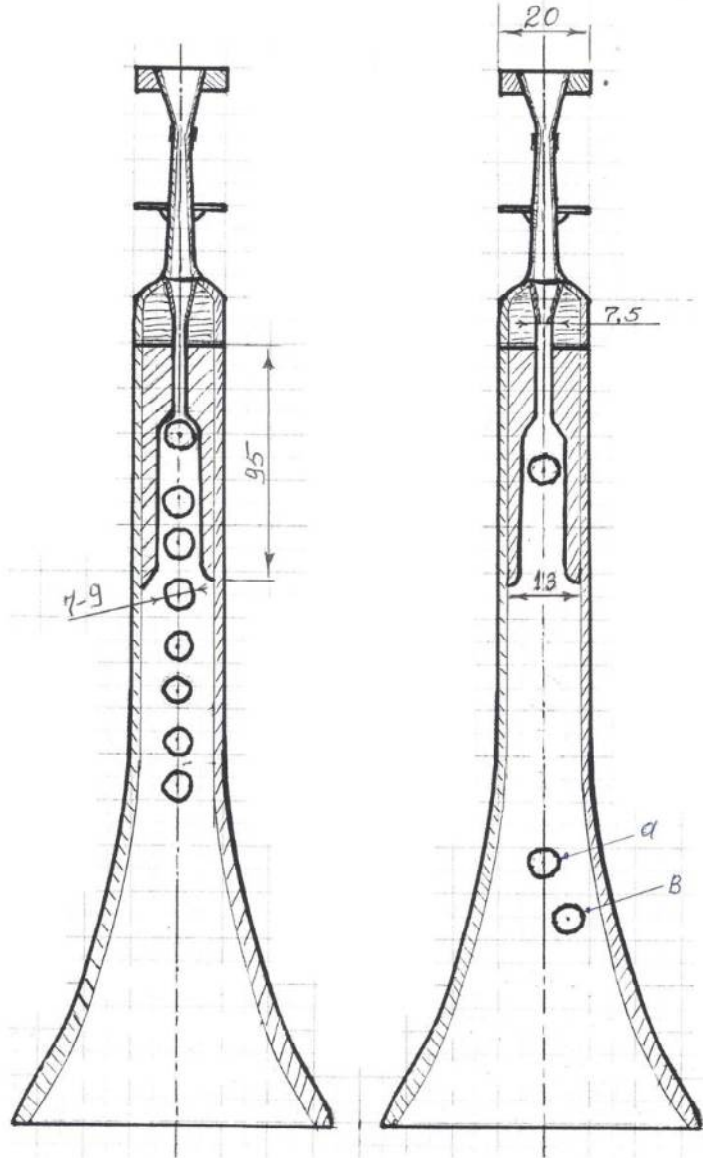
Gövdə - ərik, qoz ağacından və ebonitdən;
 Səs tənzimləyici ərik, tut və ebonitdən;
 Mil və milin oturacaqları əlvan metallardan;
 Tağalaq hissə isə sümük və plastik materiallardan;
 Səs mənbəyi qamış və plastikdən;
 Səs mənbəyinin qoruyucusu isə ağac materialından hazırlanır.
 Səs mənbəyi qoruyucusunun funksiyası qamış quruduqdan sonra aləti deformasiyadan qorumaqdır.

Zurna musiqi alətinin üz hissəsində dəliklərin sayı 8 ədəddir. Arxa hissədə dəliklərin sayı isə 3-ə bərabərdir.

üz hissə

arxa hissə

Zurnanın gövdə hissəsinin iç diametri 13 mm-dən başlayır və sona yaxınlaşdıqca genişlənərək 50 mm-ə qədər çatır.

Zurnanın gövdəsinin üst diametri də həmçinin 21 mm-dən başlayır və sona yaxınlaşdıqca genişlənir. Sonda diametr 60 mm-ə bərabər olur. Zurnada üst və alt dəliklərin diametrləri 7 mm-dən 9 mm-ə qədər dəyişir.

Zurna nəfəs alətində aparılan təkmilləşmə işləri rəqslərin, xalq mahnı-

larının və muğamların ifası zamanı səs və ya pərdə çatışmazlığı problemini aradan qaldırılmış olur.

Сиявуш Керими
Народный артист Азербайджана, профессор
Ширзад Фаталиев
Заслуженный артист, преподаватель АНК
Мамедали Мамедов
Руководитель научно-исследовательской лаборатории АНК

Работа по усовершенствованию национального духового инструмента зурна

РЕЗЮМЕ

В статье предлагается расширение звукового диапазона зурны, путем реконструкции некоторых частей инструмента.

Ключевые слова: зурна, структура инструмента, звуковой диапазон, форма инструмента

Siyavush KERIMI
People's Artist of Azerbaijan, professor
Shirzad FATALIYEV
Honored Artist of Azerbaijan, lecturer of ANC
Mammadali MAMMADOV
The head of the research laboratory of ANC

Work on improvement of a national wood-wind instrument of zurna

SUMMARY

In article a value sound's diapason of zurna, by means of reconstruction of some parts of the music instrument is offered.

Key words: zurna, structure of the instrument, sound's diapason, form of the instrument

Rəyçilər: sənətşünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru, dosent **Lalə Hüseynova**; sənətşünaslıq üzrə elmlər doktoru, dosent **Ülkər Əliyeva**.